

## SZERKESZTŐI IRODA:

Belsőreputa 21. szám. (Postapost) hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

## AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DIJA:

Vidékre postán, vagy helyben házhoz hordva  
Egész évre . . . . . 16 frt. Negyedévre . . . . . 4 frt.  
Félre . . . . . 8 frt. Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepeket követő napokon.

Kéziratok nem adnak vissza.

## ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

## KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvár, Belkőzp. utca 38. szám.

## A HIRDETÉSI DIJAK

alku után állapítottak meg. Bélyegdíj minden hirdetés után 80 kr.

Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt nyújt a kiadó-hivatal.

## Nyitlertéri cikkek

gármond sora után 20 kr. fizetendő.

Lapunk mai számának tartalma: Népfölkelés, irinyezik. — Politikai hírek. — E. M. K. E. kimutatásai. — Lázár Ádám beszéde. — Mit tett dr. Halász Károly. — Az aradi katonai merénylet. — Művészet és tudomány. — Táviratok rovatja. — Mindenféle.

Tárcza: Egy élet büne angol regény.

## Népfölkelés.

Épen 18 éve annak, hogy az osztrák császár, kibékülvén Magyarországgal, egészen új szervezetet adott hadseregének. Az új szervezet lényege abból állott, hogy mind Magyarország, mind Ausztria törvényhozó testületeivel kimondatták az általános védkötelezettséget. Óriási áldozatot hozott ez új intézmény által a magyar nemzetre, de meghozta, mert beledisputálták, hogy ez hazafias intézmény és demokratikus vívmány, miután a hazafias kötelezettsége tekintetében egyenlővé tesz minden polgárt: urat és kisiny embert, gazdagot és szegényt, herceget, grófot épen úgy, mint a legutolsó polgárt.

Még volt egy kecsegtetés, melylyel a magyar nemzet szemét elkápráztatták a tetszetőséggel tették előtte az új véderendszert; azt mondták: Visszaállítjuk eként a régi honvédséget, a dicső emléket 1848-i magyar hadseregét. Ki ne lelkesedett volna e szép eszméért? Az egész nemzet el volt bájolva; az általános védkötelezettség eszméje utat tört a nemzeti közvélemény talajában. A haza bölcsének: Deák Ferencnek, ki az 1867. 12. tvczikkbe ugys beiktatta a „magyar hadsereg” kifejezést, azt aként írta körül, mint ő fellelő összes hadainak egyik kiegészítőt, mindazonáltal magában önálló részét, — mondjuk Deák Ferenc biztatásának hitelt adott a nemzet és megbarátkozott az általános védkötelezettség eszméjével.

Eként előkészítve a kedélyeket, az Andrássy-kormány 1868-ban előállott a véderőről szóló törvényjavaslattal, s bár az akkori ellenzék, élén Tisza Kálmánnal és Giczoyval erős támadást intézett a javaslat ellen, a Deák-párti többség megszavazta azt.

Pedig már az 1868-i védtörvény igen nagy csalódást szerzett nemcsak a nemzet jóhiszemű közvéleményének, de magának a Deák-párt igen nagy részének is. Az új védtörvényben szó sem volt már többé a magyar hadseregéről, amely pedig már szentesítve is volt az 1867. 12. tvczikkben. Az 1869-i védtörvény nemhogy erről nem tudott már semmit, de sőt még ma-

gyar ezredekről sem szólt, hanem igenis szankcionált egy egységes közös hadsereget, melynek ezredei, a lakosság arányának megfelelően, egy részt Ausztriában, más részt Magyarországon üjoncsoztatnak. De arról sem volt már többé szó az új védtörvényben, hogy bár a magyar korona területén alakított új ezredek egy külön magyar hadtestet képezzenek. Nem, hanem egy teljesen egységes hadsereg alakított, német vezényszóval, egységes tábor- és tisztikarral, Bécsben székelő hadügyminiszteriummal és fő hadparancsnoksággal.

Ime: így szedték rá a nemzet jóhiszeműségét. Így hamisították meg az 1867-iki törvényt, mely magyar hadsereget ígért a nemzetnek. A magyar hadsereg ott maradt elfeledve az 1867-i törvényhozásban, a papíron; a valóságban azonban életre kelt egy új osztrák hadsereg a régi osztrák slendriánnal, osztrák tisztikarral, osztrák vezénnyel, osztrák szellemmel, német nyelvvel, egységes szervezettel, szóval egy császári osztrák hadsereg, mely nem ismeri csak az osztrák császárt és az egységes osztrák császári Gesammtreichet, mely előtt Magyarország államisága épen csak akkora súlylyal bír, mint akármelyik osztrák provinciáé, mert hiszen a katonai felosztás szerint ma is teljes-tökéletesen egyenrangon áll a Königrich Ungarn, a Groszfürstenthum Siebenbürgen és a Königrich Kroatien az osztrák tartományokkal.

E rut rászédés után még egy vigaszuk maradt a jóhiszeműeknek: a honvédség. Volt is nagy hozsán, midőn az 1868-iki törvény helyreállította a honvédséget.

Helyreállította?

Nó bizony! Helyreállította névleg, a papíron; de hogy valóságban új honvédségünk szervezetiileg még árnyéka semlőn szabadságharcunk dicső hadseregének, mely önálló stratégiai egészet alkotott: azt még tán annak első megalkotója, Andrássy Gyula gróf sem merné állítani, miután műszaki csapatokat, tüzérséget, táborokart teljesen nélkülöző olyan csapatok, melynek a honvéd-zászlóalj, melyek a legszorosabb szervezésű függésben állnak a közös hadsereggel, valóban nem egyebek: annak tartalék-csapatainál.

A külön magyar államiság legfontosabb intézményeiben tehát ime ide lyukadt ki az 1867-iki közösgyes

dualizmus. Se „magyar hadsereg”, a hogy az 1867-iki törvény ígérte, se az 1848-iki honvédségnek megfelelő külön honvédségi szervezet, hanem egyfelől az egységes osztrák hadsereg s másfelől annak magyarul vezényelt tartalékcsapatai.

Ime ezért merészték beleugrasztani a magyar nemzet jóhiszeműségét az általános védkötelezettség intézményébe, egy olyan intézménybe, melyet az osztrák önkényuralom soha még meg sem mert volna kísérleni.

Ilyen körülmények között mi csak a legnagyobb aggodalommal nézünk elébe annak az újabb kísérletnek, melyet a nemzet ellen Bécsből ez idő szerint a „népfölkelés” szervezésével akarnak intézni. Aggodalommal, mert a sok csalódás után csak azt várhatjuk, hogy a nemzetet egy újabb óriási áldozatra fogják kényszeríteni — idegen érdekek, nemzeti érdekeinkkel ellentétes és a nemzet részéről nem ellenőrizhető s meg nem gátolható katonai és külügyi politika támogatására. Rá akarják kényszeríteni az alkotmányos komédia formái között, nem fegyverrel ugyan, de korruptált parlamenti többség és egy elvtelen kormány segítségével, melyek mindent csak a magyar nemzet vágyait, jogait törekvéseit nem képviselik.

Már az általános védkötelezettségnek csak ott van jogalapja, ahol nemzeti hadsereg védi a hazát és e nemzeti hadsereg egy, a nemzet érdekeit előmozdító valóban nemzeti külpolitikát támogat.

Ilyen hadsereg mellett, amilyen a miénk, tiltakozunk a népfölkelés szervezése ellen; tiltakozunk, hogy ez újabb intézmény után a magyar nemzet minden épkész fia, 19 éves-től 42 évesig, egy idegen szellemű és idegen célokat hajhászó hadsereg és külpolitika érdekében kiragadják békés, hasznos polgári munkásságából és fegyver alá kényszerítsék.

Hát nem eleget áldozik már a magyar nemzet a véderőre pénzben és munkás kezében? Nem áldozunk-e a haderőre évente tenger pénz? Nem tették-e már is tönkre pénzügyeinket az 1.200.000 emberből szervezett közös hadsereg és honvédség évről-évre szaporított mérhetetlen kiadásai? És nem szolgál-e mér e hadseregben a magyar nemzet minden fia 20 évtől 32 évig?

Mit akarnak még tovább? Ha nem elégséges a haderő 1.200.000 katonával: akkor hiában szervezik a nép-

félkelést is. Megmutatta a francia-porosz háború, midőn a francia rendes hadsereg leveretése után a népfölkeléssel sem tudta Franciaország többé feltartóztatni diadalutját a győztes német hadakat.

## Politikai hírek.

A békétárgyalásokat Bukarestben ismét megkezdték. A hivatalos tárgyalások újból való felvétele a szerb kormányának a halogatás miatt a portához intézet panasza következtében történt. A második ciklik, mely a tegnapi ülésben intézetett el, a háború által kompromittált megkegyelmezésére vonatkozik. Ez alkalomból a szerb meghatalmazott azon óhajnak adott kifejezést, hogy a Bulgáriából kiutasított szerbeknek megadásuk a visszatérési engedély. Geschov kijelenté, hogy ez ügyben be kell várnia kormányának külön utasítását.

A montenegrói fejedelem utja Nikita Montenegro fejedelem Szt.-Pétervárról, hol a cár látogatásán volt, tegnap indult vissza hazájába. Orosz félhivatalos közlések szerint a fejedelem az orosz fővárosban Sándor cár békés szándékairól győződött meg, s azon elhatározással tér haza, hogy mindenképp országának anyagi helyzetének javítására kell idejét szentelnie. Állítólag e célra, és pedig magántőkeponzések, igen jelentékeny összegeket bocsátottak rendelkezésre. Hogy Nikita kapott pénzt Pétervártól, azt elhiszük, de hogy egyes-egyedül kulturális és gazdasági célokra fogja fordítani, az iránt egyelőre komoly kételeyeink vannak.

A francia pótválasztások azon kerületekben t. i. melyeknek képviselőit a kamara nem igazolta, vasárnap folytak le. Az eredmény a kormányra nézve kedvezően ütött ki, a mennyiben több olyan kerületben hol az országos választáson a monarchisták győztek, a pótválasztás a köztársaságiaknak hozott győzelmet. E győzelemnek azonban alig ha van más jelentősége annál, hogy a republikánus párt egy néhány szavazattal szaporodott.

## E. M. K. E.

Az E. M. K. E. gyűjtőszakosztálya szombaton, f. hó 20-án, d. u. 5 órakor a megyeház termében ülést tart: Tárgyak: a) megalakulás; b) egy sorsjátékterv bemutatása; c) szakosztály kiegészítése; d) netáni indítványok: E gyűlésre tisztelettel meghívattak: báró Bánffy György, Barcsay Domokos, Bartha Miklós, Benel Ferenc, Benigni Sámuel, Bergay József, gr. Bethlen Bálint, gr. Bethlen Géza, Bernáth Albert, Biasini Domokos, Biró János, Bogdán István, Csiki J. József, Deák Gyula, Ditrói József, Hóry Béla, Felszegi Samu, ifj. Gáspár János, Gopcsa Joachim, Gyarmathy Zsigmond, Heggyesi Vilmos, Hild Viktor, Imets F. Jákó, dr. Jeney Viktor, dr. Kánitz

Miladi folytatás:

— A Sir Arthur végrendeletének egy kifejezése meglepett. En nem óhajtok férjemről kimondani nyilatkozni, de azt gondolom, hogy értekezhetett volna előbb velem, mielőtt őnt arra kérte, hogy maradjon Lancewoodban.

Gerald ismét meghajtotta magát.

Valerie pedig folytatta:

— Most én vagyok itt az urnó. Nem kell beavatkozástól tartanom, sem vetélytársról félnem. A fiam nagykorúságát én vagyok az ur. Már most ha nekem az őn itt maradására vonatkozólag tetszik valami ellenvetést tenni, önnök távozni kell; ezt előmeri, ugy-e Dorman ur?

A titkár gondolkodott néhány percig aztán azt mondá:

— Ha Lady Neslie azt kíváná, vagy akarná, hogy innét távozzam, nem tudom, hogyan maradhatnék.

— Ezt tehát előmeri, mondá mosolyogva Valerie. Csak ennyit akartam. Dorman ur, én egész őszinteséggel szándékozom magával beszélni. Vannak idők midőn az őszinteség boldogság, de én őszinte leszek magához. Most én Lancewood urnője vagyok, s élvezni akarom életemet. És nem akarok olyan embert körömben megtérni, ki bár miben alkalmatlanságra lehetne. Nem akarom, hogy valaki hatalmammal ellenszéljöljön, vagy intézkedéseimet bírálgassa. En mindenben azt fogom tenni, ami nekem tetszik.

— Lady Neslie, jegyzé meg Gerald nyugodtan, én nem látom át, hogy mindezeknek a miket mondott, — mi közük van velem.

— De én látom, mondá Valerie. Az nem igen valószínű, hogy maga nekem utamban álljon, de Neslie kisasszonyról nem vagyok bizonyos.

Agost, dr. Kádbé Ferenc, E. Kiss Károly, Kénosi Sándor József, Kiss Antal, Kovács Gyula, Kovács Samu, Lázár István, Mikó Árpád, Molnár József, Nagy László, dr. Nagy Mór, Novák Ferenc, Nyárády Simon, Polcz Rezső, Pünköszt Ferenc, Révész A., Rieger Imre, Szász Dénes, Sebesi Ákos, Szekula Ákos, Székács Ferenc, Szentkivics Márton, Szentkirályi Árpád, Sztényi József, Sebestyén István, Szokolay Kornél, gr. Telsky Domokos, Török Bertalan, dr. Török István, Ürmösy Lajos, Vermes Imre, Vári Károly, Virányi István, Weress Dénes és dr. Wolff Bogdán, mint beválasztott tagok. Gyarmathy Miklós alelnök. Sándor József, titkár.

## Táncvigalom.

Sümege és vidéke fiatalisága (Zalamegye) egyesületünk javára bált rendezett. Felülfizetésekből begyűlt 100 frt, mely összeg Darnay és Kiss helybeli vaskereskedő hoz, megbízás után, szíves volt pénztárunkhoz juttatni. Felülfizettek: Horváth Imre plébános Gógánfa 2 frt, Mit. Mihály prépost Sümege 2 frt, dr. Lukonich Gábor Sümege 3 frt, Tarányi Ferenc Nyírlak 5 frt, Eitner Sándor Sümege 5 frt, Chernel Olivér Rende 5 frt, Klász József Szalapa 10 frt, Mojzer József Sümege 20 frt, Orbán Lajos Sümege 2 frt, Csigó László Gy.-Kesz 1 frt, Csigó Pál Gulács 1 frt, Takács Irén Sz.-Lékalla, Bánfi Alajos, Antal Ferenc Keszthely, Kreika Ferenc Szegvár, Epstein Vilmos Sümege, Glater Sándor Tapolca, Wirthl József Sümege 1—1 frt, Barkóczy Károly Sümege 2 frt, Takács Zeiga Sümege 5 frt, a bárendezés 29 frt, összesen 100 frt.

Fogadja a fiataliság és a nemes felülfizetők legmélyebb köszönetüket. Falvak és vidékek gyermekei s népe köszönik.

Gyaluban f. hó 7-én megtartott bál alkalmával egy asztaltársaságban indítvány folytán minden pohárköszöntő után 20 kr. ajánlatot tett az egyesület javára. Így összegyűlt 4 frt 60 krt Csákány Ádám alapító tag kegyes volt beküldeni.

Tata-fővárosi m. k. államvasutak altisztj kara táncmulatságot rendezett január 12-én. A tiszta jövedelmet, Schiller Miksa pálya felügyelő és rendező febr. 5-iki kelettel egyesületünk pénztárához 15 frtban küldött be.

Az „Ellenzék” kiadóhivatala 27 frt 80 krt adott át, melyből 70 kr Fröhlich Árpád kereskedő adománya, 27 frt 10 krt Putnoky Domokos küldött a szerkesztőséghez Sz.-Erkedről, 20 frt Putnokynak 100 frtos alapítványának első részlete. A mellékelt 7 frt 10 krt 6 frt még 1882. június 12-én lett egy társaságtól gyűjtve Putnoky által egy bizonyos oly célra, melyre akkor felhasználható nem volt, az 1 frt 10 kr. takarékpénztári kamatja a 6 frtnak. Ez összeget Benkő József, Mezei József, Putnoky Albert, Técsi Elek, Szilágyi Károly adakozók belegegyezése folytán Putnoky Domokos most beküldötte.

Elég éles eszem volt arra, hogy a maga titkát kitaláljam, s nagyon jól tudom, hogy minden vitaközében, érvelésben igen természetesen a Neslie kisasszony pártjára fog állani. És én nem szándékozom megengedni, hogy életem nyugalmát két ellenfél zavarja meg. Nem akarok két ellenséget tartani házamban. Remélem, hogy Neslie kisasszony férjhez megy; de addig úgy veszem észre, hogy itt kell maradnia. Ez az intézkedés nem lesz reám nézve sem kellemes, sem alkalmatos; de nem tudok rajta segíteni. Hogy maga itt marad-e vagy nem, az egészen magától függ.

— Lesz szíves Lady Neslie főbb magyarázatot adni? kérdé Gerald hidegen. Nincs szerencsém szavait megérteni.

— Szavaim értelme nagyon egyszerű és világos, válaszolá Miladi. Neslie kisasszony és én bizonyosan nem fogunk együtt megegyezni; bizonyosan éles ellentétben s ugyiszlva harcizásban fogunk egymással szembe állani.

Már most ha maga e viszálykodásokban a Vivien pártját fogja, ha kívánságom daczára segíti, akkor érten meg jól, önnök innén el kell menni.

— En a Sir Arthur végakarata folytán maradok itt, mondá büszke hangon az ifju. Miladi félbeszakította.

— Megtudná-e mondani, kérdé barátaságosan, hogy Sir Arthur miért óhajtott annyira az itt maradását? Tudja az okát?

— Azt hiszem azért, mert a birtok igazgatásának minden ágát értem. A kezelés egyes részleteihez jobban értek, mint a mennyt Sir Arthur értett.

— Ha mindig a maga helyén marad, és soha sem bátorodik a dolgaiba beleavatkozni, akkor szakavatottsága igen becsessé teszi a titkár urat előttem. (Folyt. köv.)

## AZ „ELLENZÉK” TARCZAJA

1886. Február 18.

## Egy élet büne.

A Dóra szerzőjétől.

Fordította: Amica.

XXXII.

(Folytatás.)

(34)

Sir Arthur nagylelkű háziur volt, a birtokán levő legkisebb cselédjéről sem feledkezett meg, mindeniknek adott valamit, Greston urnak szép örökséget hagyott az a kérelem, hogy mostani állását a kis fia nagykorúságáig tartsa meg.

Dorman Geraldól is szépen gondolkodott s azon óhaját fejezte ki, hogy mostani állását megtartva, a kis örökös nagykorúságáig, Lancewoodban maradjon.

Midőn Lady Neslie ezt hallotta nagyot nézett, de nem szólt semmit. Elvégre is gondola, így még kényelmesebb lesz mintha elmenne.

Szeretett leányának Viviennek szép vagyont hagyott a báró, a mik az anyjától örökölt pénzzel együtt gazdag örökséggé tették Vivient. Azt rendelte, hogy férjhezmenetelig Lancewood legyen az otthon. Ha nem megy férjhez, akkor az örökös nagykorúságakor oda mehet lakni a hova tessék, de addig határozott kívánsága, hogy ne hagyja el Lancewoodot, azon esetét kivéve, ha férjhez megy. E rendelkezéshez e sokajelentő szavak voltak csatolva. — „Házam becsületét a leányom kezeiben hagyom.”

És Miladi ismét csodálkozással nyitotta ki a szemét.

Felcséggének, Valériának, s a jelenle-

vők közül többeknek feltűnt, hogy a „szereget” szó ki volt hagyva, a házassági szerződésben meghatározott évi jövedelmet s még azon kívül husz ezer forintot. Fianak ő volt a gyámnoka, azaz meghagyással, hogy annak nagykorúságáig Lancewoodban maradjanak, ekkor fia és anyja igazítsák úgy, ahogy nekik tetszik. A címet és az uradalmat fia örökölte. Ha fia nagykorúsága előtt megtalálna halni, akkor Lancewood ismét leányára Vivienne szállana.

Minden részlet tárgyalva volt és eligazítva.

— Ez egy igazságos végrendelet, mondá Sir Harry Lane, s egy jó meleg szívű ember végrendelete.

A gyermek nevelésére is utasítások voltak hagyva. Miladi nem figyelt senkire. E mondat „Házam becsületét a leányom kezeiben hagyom”, nem tetszett neki; ez reál látszott vonatkozni. De elvégre is mit gondolt ő azzal! Elérte célját, jelenleg és még hosszú éveken keresztül majdnem teljes hatalmu urnője volt Lancewoodnak.

## XXXIII

Mindenen tustelek; a sirbolt vas ajtója bezáródott, a Sir Arthur születését és halálát jelző tábla felállítottatott, az Apát-ság szomorúsága vidámságnak s napfénynek adott helyet. A végrendelet tartalmát megvitaták és általánosan helyeselték, s új élet kezdődött a háznál.

Miladi és a titkár között volt egy olyan társalgás, mely nem volt összhangzatos jellegű.

Ez a jelenet a temetés után való nap reggelén folyt le; Valerie korábban kelt fel, mint rendszeren, sok aprólékos eligazítást való dolga volt. O rendszeren későn kelt, ritkán történt, hogy déli tízenként óra előtt, megjelenjen, kivéve ha önéreke ki-

vánta. Bár kora reggel volt Miladi a bánat jelvényét magára öltötte. Egyszerű fekete crepe ruhát vett fel, s csinos főkötőt tett a fejére. Először történt, hogy a reggeli szobába a teljes biztonság érzetével lépett be, tudva hogy ő az urnó vetélytárs nélkül.

— Ezt a sötét tölgyfa butort félre tettem, gondola magában. Hadd nevezzek az emberek jó izlésnek ha tetszik. En nem szeretem. Valami könnyebbet s elegánsabbat rendelék.

Ekkor esengett, s a belépő cselédnek megparancsolta, jelentse Dormannak, hogy Lady Neslie a reggeli szobában várakozik reá.

Gerald csak hamar bejött, látszott, hogy egy kissé meg volt lepelve. Lady Neslie rendszeren jóindulatu közönyösséggel bánt vele. Soha sem volt hozzá határozottan durva, és nem tartotta arra eléggé fontos személynek, hogy megnyerni igyekezzék. Rég felfedezte az ifju titkát. Tudta, hogy Vivient teljes szívvel szereti; de Lady Neslie sokkal inkább félt Vivientől, mint hogy valaha e szerelemre vonatkozást tett volna.

Az ifju felé fordított arcban nagyon kevés jóindulat látszott; és Gerald csudálkozott, hogy vajjon mi mondani valója van.

— Azt akarja tudtomra adni, gondola, hogy nem maradhatok itten tovább? Ha így van a dolog — de én nem tudnék szívesen távol élni!

Miladi egy bársóny hinta székbe ült. Az újjain levő gyémánt gyűrűkkel játszott.

— Dorman ur, mondá, azért hívtam ide, mert beszélni akarok magával. — Azt akartam, hogy időhaladék nélkül megértsük egymást.

Az ifju, nem tudva, hogy mit mondjon meghajtotta magát.



**Csáki-Gorbón** f. év febr. 6-án tartott bal tiszta jövedelme címén Vass Imre 59 frt 28 krt küldött.

**Dezsoffy Emil** szolgabíró 12 frtot küldött be: Gacsó János, Halász Dávid N.-Kátáról, Bitskey Venczel, Kossuth László, Lehotay Mihály és Schwarz Bernát T.-Almárról 1885 évi r. tagdíjban.

Főtiszt. **Wurgits Gusztáv** nádasdi esperes 45 frt gyűjtési adományt küldött be a vasmegyei alispáni hivatal után egyesületüknek. Reizig Ede alispánnak az összeget köszönettel nyugtázzuk.

**Egyetértés** szerkesztősége a laphoz jött adományokban 45 frt 61 krt küldött be.

**Br. Bécs János** Veszprém vármegye egyik hazafias lelki nagybirtokosa 100 frttal alapítók közé lépett. Az összeget Véghegyi Dózsa Veszprém megye alispánja, kir. tanácsos, egyesületünk egyik lelkes barátja küldötte be.

**Kabdebó Mihály** és Péter nagy-szebeni kereskedők Székács Ferenc k. törvényszéki elnök íven alapítóknak iratköztak a első évi részletben 25—25 frtot befizették.

**Pataki Dánielné** urasszony — gr. Lázár Lukácsné Csernekéről írja: „Az E. M. K. E. igazgatósága által nekem elárúsítás végett kiküldött bárczakönyvbe foglalt jegyeket a közügy érdekében elárúsítván, van szerencsém a nálam még hátralékban volt 32 frtot, ide mellékelve, valamint az üres könyvet beküldeni.

**Juhos Irén** k. a Budapestről 10 frt 20 kr. gyűjtést küldött be. Pár nap előtt irtuk, hogy bárczakönyvet elfogadni szives volt, s bájos barátunk ime már is pártfogókat tudott megnyerni. A gyűjtéssel kapcsolatban közöljük, hogy Budapestről Dezsoffy Rudnyánszky László földbirtokos is 10 frtot küldött, mint január hónap összegyűlt adakozásokat, — Horváth István III. éves műegyetemi hallgató 5 forintot.

**Czibulya László** szolgabíró Korponáról (Hontm.) a szelvénykönyvre 18 frtot küldött be.

**Reicher Ferenc** Aradról bárczakönyve 140 drb 10 kros szelvényének elárúsítása után 14 frtot s meg 6 frtot következő sorok kíséretében küldött be: Egyszerűsind van szerencsém a magam részéről is ezen nemes ügynek gyarapítása céljából három egymásután következő évekre 6 frt évi részlettel, egészen 18 frttal hozzá járulni. A minék ez évre eső 6 frt részét a fent jelzett 14 frttal együtt s így egészen 20 frtot mellékelve átszámaztatni van szerencsém.

**A ráczkevei** kaszinó 10 frt rendes tagságot irt alá. Az összeget már pénztárunkhoz juttatta ifj. Szilágyi Lajos pesti alsósárai szolgabíró a ráczkevei kaszinó elnöke, kinek gyűjtőívén folyton törtennek az aláírások.

**Derosmai Népör** (Csongrádm.) 28 forint 29 kr. adományt küldött egyesületünknek.

**Gyula városi takarékpénztár** igazgatója Kriay Zsigmond a takarékpénztár adományok címén 50 frtot küldött. Ez összeget 1885-ik évi tiszta jövedelméből szavazta meg szent cselünk javára a hazafias pénztárat.

**Török-szt. miklósi** „Polgári Kör” 12 forint 85 krt közszóval nyújtatjuk.

#### Testületek.

**Sepsi-Szent-György** a következő sorokat vették: A sepsi-szent-györgyi „Tanítói kör” az 1885. évi október 1-én napján tartott közgyűlésében egyhangúlag elhatározta, hogy az „Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület” alapító tagjai sorába lép. Midőn az 1886-ik évi első részletet 25 frtban ide mellékelni szerencsém van, fogadják a nagy nemzeti cél érdekében hozott csekély áldozatunkat szívesen azon óhajtanak mellett, vajha a nemzeti vibráció hajnalra megmozdít az régi várt boldogságot, mely a magyar államesszme diadalában hazánkra fényt vetni hivatva van. Sepsi-Szent-György, 1886. február 6. Málk József egy. elnök. Csánádi Lajos egy. pénztárnok.

**Exner Nándor** min. oszt. tanácsos, fővárosi kir. adófelügyelő a „Budapesti fővárosi kir. adófelügyelői tiszti kar” sajtó 5185. sz. íven, 100 frttal az egyesület alapítójának jelentette be. A 100 frttal, nemkülönben ugyancsak a tiszti kar által felgyűjtött 5 frt összeget az adófelügyelő úrtól f. hó 9-én az ível együtt vettük.

**Ugocsa megye** alispánja Szentpály István 150 frt 64 krt küldvén, a hazafias háromege az áldozatát a következő sorokkal vállalta meg: „Ugocsa megye törvényhatósági bizottsági ülésében elhatározta, hogy a megyei törvényhatóság az egyesület 100 frttal alapító tagnak belép s az összeg megyei alap hiányában a bizottsági tagok és a tiszti kar adakozásaival fog fedeztetni. A gyűjtés megindítván 96 frt

és egy darab arany iratott alá, mely összeg 100 frtot tesz ki. Nemes czélú egylettük javára Tiszajlakon egy műkedvelői előadás is tartott, melynek tiszta jövedelme 50 frt 04 krt tett ki, ez összeget is van szerencsém ide zárva megküldeni.” — Midőn a megyét tehát, mint alapítónkat bejelentőnk, méltónak tartjuk meg magát a közgyűlési jegyzőkönyvet röviden itt közölni. A kivonat így hangzik: „Ugocsa megye törvényhatósági bizottsága Nagy-Szöllősen 85 okt. 5-én tartott rendes közgyűlésén elhatározta, hogy az „E. M. K. E.”-nek kulturális és magyar nemzeti színi szempontból annyira fontos céljait tehersehez képest támogatni, kinek-kinek hazafiai kötelessége, s hogy azon országosztörvényesen megindult mozgalomtól, mely a jelzett egyesület érdekében megindult, Ugocsa megye sem vonhatja magát vissza. Ezekből kiindulva, alispán lelkes indítványára elhatározta, hogy Ugocsa megye közönsége az „E. M. K. E.”-be alapító tagul belép. Minthogy azonban az e célból meg kívántatott 100 frt a megyének, mint ilyennek rendelkezése alatt nem áll, ez összeg a gyűlésen megindított gyűjtés után határozottan beszerzettetni és a gyűjtés fogantatásával Dr. Lator Géza bizottsági tag bizatott meg. Dr. Tóth Jenő aljegyző.”

**A kolozsvári belső udvari legények** 19 frt 24 krt adtak át a szent csel javára következő tájékoztató adó sorok kíséretében:

Többek indítványára a kolozsvári belső udvari legények az E. M. K. E. javára a rendes nagytörvényhatósági bizottság által megrendezett táncmulatságot rendeztek. Összes bevétel 208 frt 70 krt, kiadás 194 frt 46 krt; maradt tiszta jövedelem 11 frt 24 krt. Ezenkívül felajánlásokból begyűlt 3 frt, mely összeghez hozzájárultak: Farkas Mari k. a. 1 frttal, Kamille Lilla k. a. 50 krral, Öv. Veress Mihályné 10 krral, T. T. 2 frttal, Keserű Bálint 1 frttal, N. N. 1 frttal, Vajda Imre 50 krral, Antont Lajos 30 krral, Todor László 20 krral, N. N. 60 krral, Szabó Gábor 20 krral, N. N. 10 krral, N. N. 30 krral, Dániel Henrik 30 krral.

„E felajánlásokat s a tiszta jövedelmet, összesen 19 frt 24 krt van szerencsém hazafias tisztelettel a tekintetes titkári kezébe juttatni.” „Vegyétek e csekély összeget a honzeretért bár kicsiny, de tiszta szívvel érde adományának. Legyen tanúság arra nézve, hogy a már nagy népszerűsége emelkedett egyesület által munkált magasztos eszme nemcsak a legfelsőbb körök palatába jutott el, hanem áthatotta az alsóbbak szívét is.”

**Brassói választmány elnöke:** Koos Ferenc tanfelügyelő és Sztierényi József jegyző meg egy ezüst huszast küldöttek be, mint az alsórákosi munkások 100 frt alapítványának pótlékát.

**Stein és Gámentzy** özvegy Stein Bertalan és Gámentzy-Márton f. évi rendes tagsági díjukat 2—2 frtot beküldötték.

**Ocsay Árpád** Abrudbányáról r tag lett s első részletül 2 frtot beküldött.

#### Lázár Ádám beszéde.

(Tartotta a kir. ítélőtábla pótíráról a képviselőház február 16-iki ülésében.)

T. Ház! En pár rövid megjegyzést óhajtanék tenni. Előre is kijelentem, hogy hosszabban nem szándékozom tüzetes vita tárgyává tenni az igazságügyi tárca költségvetésének előirányzatát. De legyen szabad egy elegendő tárgya nézve főleg az igazságügyi miniszter urhoz és a miniszterelnök urhoz egy kérdést intézni.

A pótírák intézménye megszüntetése nézve egy törvényjavaslat adottott je a hazhoz, melyet már az igazságügyi bizottság is tárgyalta és jelenlétem meg a múlt évi május hónap benyújtotta a nékiül, hogy a haz azt nyilvános tárgyalásban elintézhette volna. Nem szándékozom bővebben indokolni, mi lehetett oka annak, hogy a kormány nem kívánta e fontos törvényjavaslatot mindaddig tárgyalás alá vétetni.

A hir azt beszéli, hogy a pénzügyminiszter ur kifogásolta volna azon 31800 forintra menő költségvetéssel, melybe a pótírák intézménye megszüntetése kerül; kifogásolta részint pénzügyi szempontból s részint a külsőben álló decentralizációra való tekintettel.

Erre nézve megjegyzem, hogy itten a pénzügyi tekintet nem lehet irányadó akkor, mikor magában az igazságügyi tárca keretében erre a fedezet a bélyeg és jogilletékből nemcsak tulságosan meg van, sőt még néhány millió rendelkezésre marad a pénzügyminiszter urnak. A mi pedig a decentralizációt illeti, ez irányban hosszabb idő óta ígéretek tétettek azon megjegyzéssel, hogy ez több fontos jogi kérdéssel áll kapcsolatban.

A múlt évi költségvetés alkalmával e részben tett nyilatkozatot az igazságügyi miniszter ur és múlt évi december elsőjén tartott ülésben, midőn a napirend megállapításról volt szó, Horánszky Nándor képviselő ur azon kérdést intézte a kormányhoz, elejtje-e ezen fontos törvényjavaslatot vagy tárgyalásra kitűzni szándékozik? Mire akkor a miniszterelnök ur azt válaszolta, hogy a legközelebbi napokban azon helyzetben lesz a kormány, hogy nyilatkozni fog, addig nem szándékozik a bizottságok munkálkodását gátolni. Azóta újabb harmadtól hónap tel el.

En tehát minden további vitát kerülve, csak azt gyokol bátor kérdező az igazságügyi miniszter, illetve a miniszterelnök úrtól, mit szándékozik tenni e törvényjavaslat, szándékoznak-e az legközelebbi elővetetni? mert azon türethetetlen állapot,

mely a pótírák állás megszüntetését kívánja, folytonosan fennáll.

Jól tudjuk, hogy a pótírák nemcsak egyenlő teendők végeznek, sőt mint illetékes körök kifejezték, a teher sulya rájuk nehezedik. Ennek fogva még ha a decentralizáció, ha esoda történnék hamarabb isnégy év alatt, mint megállapítva volt, életbe lépne, szükséges a pótírák azon két osztályzatát, mely tervezve van, keresztül vinni annál inkább, mivel ezáltal a tervezett decentralizáció hátrányt nem szenvedhet, mert csak ezáltal lehet elérni azt, hogy jogkereső közönségnek a bizalom, a felső bíróságok iránt megszüldüljön. Ajánlom ezt a igazságügyi miniszter ur figyelmébe. (Helyeslés balról.)

**Pauler Tivadar**, igazságügyi miniszter: Lázár Ádám képviselő urnak hozzám intézett kérdésére a pótírák intézményre nézve azt válaszolhatom, hogy annak megszüntetésének szükségességét a kormány akkor ismerte el, mikor az erre vonatkozó törvényjavaslatot a ház elé terjesztette, mely az igazságügyi bizottságban tárgyalatott is.

Hogy az mindaddig napirendre nem tüzetett, onnan ered, hogy éppen a fizetési fokozatokra nézve még egyetértés a kormány tagjai közt létre nem jöhetett. Létre nem jöhetett azért, mert a pótírák jelenlegi fizetésének meghatározása mindenestre praecedensül fog szolgálni a decentralizált táblabírók fizetésének jövőbeli meghatározására is. Minthát, tehát ez finansziális szempontból nagy fontossággal bír, méltóztatassanak addig is némi türelemmel lenni, míg nem sokára e kérdés iránt az egyetértés köztem és a pénzügyminiszter közt helyre fog állani, a mikor azután azon tárgy napirendre fog tüzetni, mert hiszem annak szükségessége és célszerűsége iránt kétség egyáltalában nem lehet. (Általános helyeslés)

#### Mit tett dr. Haller Károly.

Dr. Haller Károly polgármester évi jelentése ma küldetett szét a városi képviselőknek. Az 56 lapra terjedő jelentés részletes és kimerítő képet adja vr. közigazgatásunknak, s közöljük belőle a következő zárszót, mely fényes világot vet Dr. Haller Károly polgármesteri működésére.

A zárszó így hangzik:

Midőn beszámoltam a tekintetes törvényhatósági bizottság megtisztelt bizalmából gondjaimra bízott városunk állapotáról, legyen szabad röviden összefoglalnom azon eredményeket, melyeket polgármesteri szerezni működésem rövid szaka felmutatott. Nagybárra olyanak ezek, melyek részint régebbi idő óta működött s nemrégiben felmerült ügyeknek végelintéséből, részint újban kezdeményezett intézmények létesítéséből állanak.

1. A Trenchsintéri régi fapiacz helye, mely azelőtt esőben sártenger, száraz időben por- és bűzarástó állapotban a környék egészségi viszonyainak nagy ártalmára volt, lelkes polgárságunk áldozatkészségéből parkka alakított, mely hivatalva van e városi rész korszakot alkotó fölvirágzását megalapítani.

2. Csakhamar bekövetkezik ez, midőn a parkra nézőleg annak keleti oldalán a pénzügyi palota s mellette az erdőgazda ósági palota építése már megindult.

3. Ugyancsak városrészben felállt az 1885. év folyamán a m. kir. honvédség új lakóházja, melyben egy évtizede meghaladó vajdasútnak, rövid időn honvédségünk nemcsak megfelelő hajlako, de városunk egy díszes épület nyert. Pénzügyi tekintetben is az ugy igen elonyösen oldott meg.

4. Ugyancsak a Trenchsintéri déli oldalán közszükségessé épült, mely csinos külsejével is emeli a tért, de főleg közérkösi, köztisztasági és közegészségi tekintetben vívmánynak mondható. Közönségünk ebben régi óhajának végre megkezdett teljesülését látja.

5. A Trenchsintéri még egy dísz nyert az által, hogy a kultúra-utca sarkán levő Bethlen-bástya restaurált, abba városunk egy másik történeti nevezetessége, t. i. a volt középkerület bástyából kikerült nagy óra elhelyeztetvén, az által városunk nemcsak a műemléki becses felbíró építmény, hanem egyszerűsége és nagy Bethlen Gábor emléke iránti kegyeletének is méltó kifejezést adott.

6. A magas kormány városunk iránt mindig mutatott kiváló hajlamának újabb bizonyítékát adta akkor, midőn előterjesztésemre ugyan, de első sorban a közérkösi követelményekért a m. kir. postaigazgatóság székhelyének N.-Szebenből Kolozsvárra való áthelyezését elhatározta s végre belkölöptetőben alkalmas telket már vásárolt is.

7. A főtéritemplom körüli épületek eltávolításának ügye oly módon oldott meg, hogy a főter nemcsak városunkhoz méltó külsőt nyerend, hanem minden szépért és nemesért lelkesülő közönségünk áldozatkészségének teljes sikerét meg ez év folyamán látni fogja.

8. A régi várfalak azon részeinek, melyek közforgalmi és közegészségi hátrányokkal kötvék össze, rendszeresen lebontása kezdetét vette, serényen foly. Azon részek pedig, melyek telkek között feküsznek, a város pénztára javára értékesítettek. Erre nézve a legtöbb érdekeltekkel a kiegyezés megis történt.

9. A várfalak lebontásával kapcsolatos a Fogolyutczát áthidalt ívezet el-

távolítása, mely alkalommal az ott levő bástyaalakú épület a róm. kath. alapítványi uradalomtól a város tulajdonába jött át. Ez által a Fogolyutczára közegészségileg sokat nyert. De még többet nyert:

10. E városrész a Fogolyutczáról a Kultúra-utczára kivezető utczanyitása folytán, minek következtében annak közforgalmi és tűzbiztonsági érdeke tetemesen elősegített. Ezen utczanyitást, valamint a Fogolyutczának végén, a Külsőutczára rugó szinten meghatározott, de még végre nem hajtott utczanyitásnak költségei a lebontandó várfalak értékéből nyert fedezetüket.

11. A közvágóhid előkészítő munkálatai befejeztettek, az építés megindult.

12. A Szamosnak, valamint a malomárokak a közlekedést és az életbiztonságot veszélyeztető állapotban levő partjai kiépítették; fedeztetül szolgál a 200,000 frt törlesztési költségből erre szánt s egyelőre takarékpénztárilag kezelt 36,767 forint 65.

13. A város több közszükségletének fedezésére nagyobb kölcsön felvételére lévén utalva, 1879-ben az Osztrák-Magyar banktól jelzálogkölcsönt vett fel, de egész hitelének kimerítésével csak 90,000 frtot kaphatott. De mert sok oly közszükséglet merült fel, melyek egyszerre nagy költséget igényelnek, elonyükben azonban inkább a későbbi nemzedék részesülend, arra kellett törekedni, hogy lehető olcsó közszükség kölcsön biztosításuk. Sikertült is ez irányban a Magyar Jelzálog-Hitelbanknak egyelőre 700,000 frtig hitelt kieszközölni, melyre felsőbb jóváhagyással 200,000 frt fel is vétetett.

Mennyiben volt e kölcsönművelet a városra nézve előnyös, a következő adatok alapján ítelhető meg.

|                                                                                                                                     |                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| A kölcsön összege készpénzben (92% <sup>1/2</sup> )                                                                                 | 185,000 frt        |
| évi törlesztési részlete (5% <sup>1/2</sup> / 100%)                                                                                 | 11,300 frt         |
| A kölcsönből fedeztetik:                                                                                                            |                    |
| a) a jelzálogkölcsön hátraléka                                                                                                      | 82,712 frt 64 kr.  |
| b) a honvédlaktanya építési költsége                                                                                                | 47,519 frt 71 kr.  |
| c) a gr. Wass-féle laktanya vételára                                                                                                | 8,000 frt — kr.    |
| d) a br. Radák-féle kölcsön                                                                                                         | 10,000 frt — kr.   |
| Osszesen                                                                                                                            | 148,232 frt 35 kr. |
| a fennmaradó 36,767 frt 65 kr. a Szamos és malomárok partjainak kiépítésére fordítatik, a felhasználásig takarékpénztárban kezelve. |                    |
| Az évi 11,300 frt törlesztési részlet fedezetül szolgál a jóváhagyott költségvetésnek következő tételai:                            |                    |
| 1. az Osztrák-Magyar banknak fizetett évi törl. részlet                                                                             | 6,300 frt — kr.    |
| 2. a gr. Wass-féle laktanya évi bére                                                                                                | 6,000 frt — kr.    |
| 3. a br. Radák-féle adósság kamata                                                                                                  | 600 frt — kr.      |
| 4. a honvédlaktanya évi bére                                                                                                        | 3,258 frt 83 kr.   |
| Osszesen                                                                                                                            | 10,758 frt 83 kr.  |

mi mellett fedezetül szolgál még az egyelőre takarékpénztárba helyezett 36,767 frt 65 kr. 5 százaléka: 1888 frt 38 ar., megmarad tehát a város pénztára javára évenként (egyelőre) 1297 frt 21 kr. tiszta haszon.

14. A nagymalom utcában a mérték-hitel-ítélő hivatal közelében közfürdő készült, hol a szegényebb sorsú lakosság ingyen fürdöhetik. E közfürdő a közsemmem és közegészség érdekében jelentékeny szolgálatot teend.

15. A város részéről való cserépgyártás kezdetét vette, a próbákép készített 4500 darab a minőségét kifogástalannak tintezték fel. Ez nemcsak városunk tűzbiztonságát emelendi, de épített polgártársainknak is jutányos áron jó fedélcserepet fog szolgáltatni.

16. Az építkezési szabályrendelet a tűzbiztonság, közegészség és a város építési érdekeinek megfelelőleg átdolgozva 1886. január 1-én életbe lépett.

17. A légszuszvillagítás az Alsószénutczán, Muzeumutczán, a Külmónostorutczán az Augustaeumtól a vámgiközvetített s a Nagytöcsén végig a vasúti pályaházig biztosított, még pedig a vállalat tulajdonosaival személyesen folytatott közvetlen tárgyalás után a város minden megterheltesével nélkül, míg ez a fenálló szerződésnél fogva a városnak 14,213 frtba került volna.

18. A Sétaterutca keleti oldalán a gránit-járda megkésült és pedig eltérőleg a megállapítva volt tervtől, mely szerint a vízlevezetés a Kenyérutczán át történt volna, mi által a város 1000 frtnál többet megtakarított.

19. A Külmónostorutca jobb oldalán gránit szegélyárda készült, mely eddigleg igen célszerűnek bizonyult s kieszközölve lett, hogy a Zékutczától a város határáig a kocsiut mindkét oldalán elvonult mély árok, mely nemcsak a közlekedésnek, de még inkább a közegészségnek nagy hátrányára volt, az állam költségén kiköveztetett.

20. A Külmónostorutca kocsiutjának (mely állami út) az állam költségén esetleg megfelelő hozzájárulás mellett leendő kikövezése a m. kir. közmunka- és közlekedésügyi miniszter br. Kemény Gábor ő Nagyméltósága által elvileg engedélyeztetett. Az ügy a költségvetés stadiumában áll.

21. Ugyancsak ő Nagyméltósága elölleg beleegyezni méltóztatott, hogy a Külmónostorutca két oldalán végig vonulárók is az állam költségén kiköveztetessék. Ez iránt is a mérnöki felvétel megtörtént, a költség-kiszámítás munkában van. E két utóbbi művelet létesítésével városunk e két szép főutczája minden tekintetben jelentékenyen nyerni fog.

22. Az orvosi és mérnöki hivatal számára eddig nem létezett, hivatalos helyiségek rendezettek be, s ha ezek a hivatalmunkának teljesen nem felelnek is, meg lehetett ez által, hogy e két jelentős ága a közszolgáltatnak feladatát jobban megoldhassa. Eddigleg hivatalos helyiség nem lévén, egyiknek sem volt sem iktatókönyve, sem irománytára és könyvtára. Mindezt jelenleg berendezve van.

23. A város által építendő katonakórház ügye egyelőre egy oldattal meg, hogy a korábban megállapított és 300,000 frtot igénylő terv elejtésével új terv lett és pedig olyan módon elfogadva, hogy a külmónostorutca laktanya kórházzá átalakításuk s a nagy laktanya oly mérvben építessék ki, hogy abba az összes főlakatnyákban levő katonaság elhelyezhető legyen. Ugyancsak költséggel ez uton mindkét cél elérhető, mi által a város 200,000 frtnál több megtakarításra tehet szert. Az építési tervezetek vegyes bizottságilag megállapítva felsőbb jóváhagyással alá terjesztett.

24. A városi tanács háznak kedvelges és elavult állapotban levő berendezése nem állván összhangban a jelen kor követelményével s a benne képviselt Kolozsvár jelentőségével, ma egy díszes lépcsőház oly polgármesteri és közgyűlési terembe vezet, mely a polgárság egyetemes személyesítőjének s a törvényhatóság képviselőjének méltó helyet ad.

Meg kell itt említenem, hogy a lépcsőházban levő díszes 4 águ légszuszvillag a Walsér-cég, az ugyanott levő Széchenyimellszobor pedig Klósz szobrász ajándékai.

A város házemeleti helyiségei villagy csempetű-hálózattal láttattak el.

25. 1884- és 1885-ben, az év utolsó napján a városház nagy termében szegények a szta la állítattat fel, melyről, nemcsak a polgárok könyörömadományaiból valamennyi csak megjelent városi szegény, öltözk. élelemszerek és pénzadományban részesült; az aggasztó vagy betegség miatt meg nem jelenhetett szegényeknek jutott ajándékok azoknak a kerületi kapitányok utján otthon adtak át. 1884-ben 329 és 1885-ben 402 szegény lett ez uton segélyezve.

Hogy többet nem tehettem, enni nemcsak a rövid idő, mely rendelkezésemre állott, hanem főleg erőm és tehetségem gyengesége az oka, de a mennyiben sikerült városunk közjává némileg elősegítenem ez csakis tisztviselő társaim oadás buzgalmaival s a tekintetes törvényhatósági bizottság buzdító támogatásával volt lehetséges.

Midőn ezért és gyengém iránt mutatott nagylelkű elmozdított hálás köszönet mondok, ajánlom magamat a tekintetes törvényhatósági bizottság szíves emlékébe!

Kolozsvárt, 1886. január hó,

Dr. Haller Károly,

polgármester,

A vaskoronarend lovagja

#### Katonai merénylet.

E czim alatt az Egyetértés számában szigorúan elítéli az arad lájdnantok gyalázatos erőszakoskodását s a többek között így ír:

„Azt hittük már, hogy vége szüadt ama nemrég lefolyt izgalmas időnek, midőn az osztrák hadsereg tisztje minden lépten-nyomon demonstrálják magyarnak az egri, győri, kolozsvári stb. vérlázító botrányokkal, hogy a közönsnek nevezett osztrák hadseregnem a mi testünköl való test, hanem a mi vérünköl való vér. Egerben Seemann ezredes a magyar nemzeti zászlóra mondott „Herunter mit den Fezzen” szavával, Győrben a város egy tekintélyes ősz polgárának lebeszabolásával, Kolozsvárott Rásterl-Endl-Gözl-ügygyelmutatták meg, mely nyire becsült a polgárság rejtékes kenyerén élő katonaság, hogy mennyire becsült a magyar alkotmányt, s mennyire becsült ő felsége kardbajtját, akkor, midőn velök szemben védtelen polgárlól van szó. Az országos felháborodás, a mely a magyar polgárság magyar alkotmány elleni merényletét követte, s a mely legérthetőbb az esküdtszékek verdiktjeiben nyilvánult, arra késztette az intéző köröket, hogy „ne tovább!” kiáltanak a közöns hadsereg tisztjeinek. Ez a „ne tovább!” azonban úgy látszik, nem elég nyomatékos, mert ma Aradról újabb katonai merénylet hire érkezett.

A hétfői katonai merénylet — az „Arad és Vidéke” újabban írja — felháborodást keltett Arad város mind-



hárs körében s különbség nélkül határozottan elítéli a tisztek magaviseletét mindenki; de sőt úgy látszik, hogy forrongásban van az egész város.

Voltak olyanok is, akik meg torlást a gondoltak és éjjel falragaszok után hívták talpra a polgárságot, hogy a merénylő tiszteket megverjék, megkövezzék. A rendőrség azonban nem engedte kiragasztani a kiáltványt, lefoglalván azokat.

Zalay huszár őrnagy megjelent Salacz polgármesternél, hogy előadja az esetet. Az szívtárgott ki a beszélgetésből, hogy Zalay őrnagy tettecsül Cordier és Standajsky (tehát nem Popovics) hadnagyokat jelentette be. Mondják, hogy ő is rosszalja azt, hogy a tisztek kardot rántottak.

A város polgármestere az esetről jelentést tett a belügyminiszternek, Zaitzok eszredes pedig Degenfeld-Schomburg temesvári hadtestparancsnokot értesítve táviratilag, minek folytán a hadtestparancsnokot Aradra várják.

Számos aradi polgár értekezletre hivattott össze, és pedig kormánypárti férfiak által, kik ime magok is belátják, mint termi gyümölcseit a közügyes intézmény, a soldáteska.

Ebben az értekezletben elhatározták, hogy küldöttet menesztenek Salacz polgármesterhez, a polgárság nyugalmát és biztonságát érdekében intézkedést kérendő. A küldött meg is jelent a polgármesternél, tomlósolva a polgárság felháborodását. Az értekezlet meg azon óhaját fejezte ki, hogy a városi törvényhatóság tagjai közgyűlésre hívassanak össze, honnan aztán lépések tészenek a katonai tulkapások megállítására a belügyminiszteriummal. Ennek követeltében a polgármester rendkívüli közgyűlést hívta össze a törvényhatóságot. A szabadelvű párt pedig sürgőnyleg felkérte Falkot, hogy járjon el ez ügyben a belügyminiszternél, s ha kell, egész a királyig vigye az aradi polgárok ügyét.

Az esetet a merénylő tisztek körülbelül következőleg mondták el ismerőseiknek: Mil Cordier bement Horváth Vilossal beszélgetni és őt arcuzl ütötte, addig a másik tisz Standajsky a nyitott ajtónál állt a hátsóhőn. A mint Horváth az arcuzlítás után kirohant, az ott álló katonatiszt felé fordult, azt híván, hogy az utját akarja állni. Ez ütés folytán a tisz kardot rántott és Horvátra sújtott. E szerint a Horváthot megsebesített tisz nem Cordier volt. Hiszi a ki akarja. Azt erősen tagadják, hogy a szabadelvűt arcuzl ütötték volna.

Cordier mindenfelé: utóán, színházban, vendéglőben mutagta magát, mintha mi sem történt volna. Pedig tekintettel a felháborodásra, a saját érdekében is jó lett volna ha a nyilvános helyeket kerüli.

Horváth Vilmos állapota rosszra fordult, mert a levágtott husdarab elhalt, nem forrt össze a karral, a mi tetemesen hátráltatni fogja a seb begyógyulását.

## Művészet és tudomány.

**A konservatorium hangversenye.** Intézetünk igazgató választmányja mult hó 25-én tartott ülésében 40 jk. sz. a. ama határozatot hozta, hogy a folyó év február-ápril havaiiban összesen 3 filharmonikus hangversenyt rendez, s ezek jövedelmének felet egyeul arányban a Kultur egyület, No-egyet s Arváház között osztja meg. Választmányunk e határozatáról intézetünk összes tagjait ezennel értesítvén, kérjük szíves támogatását, meg lévén részünkről győződve arról, hogy kitűzött célunkat csakis a közönség érdeklődése mellett érhetjük el. Van szerencsénk egyidejűleg tájékoztulni a következőket tudatni. 1. Az I-ső hangverseny folyó hó 21-én (vasárnap) d. u. fél 4 órakor tartatik meg a vigadó nagytermében, az alábbi műsorral. 2. A II-ik hangverseny márcz. hó közepén, a III-ik ápr. hóban rendezetik, utóbbin előadatik Schumann oratoriuma sz. E. E. és Peri. 3. E hangversenyekre a következő belépti díjak lőnek megállapítva, u. m. kőrszék 1 frt 50 kr. (a három hangversenyre előre bérlet 3 frt), számozott hely 1 frt (bérlet 2 frt), egy ablak 5 frt (bérlet 10 frt), kárat 50 kr. 4. Jegyek előre váltathatók; Biró János pénztárnokunknál (gyógyszertár, fapiac-tér) intézetünk elnökének, titkárnál s zeneigazgatójánál, nemkülönben a Kultur-egylet, No-egyet és Arváház elnökségeinél. 5. A II és III-ik hangversenyek műsora és megartásának ideje hirlapok és falragaszok után fog tudomásul adatni. Teljes tisztelettel „Kolozsvári Zene Conservatorium.”

Az I-ső filharmonikus hangverseny műsora: 1. Goldmark. Sakuntala-nyitány. 2. Beethoven. Hagedü-hangverseny, zenekar kísérettel: Brath Frigyes. 3. Volkmann. Visegrád, a) Jónó, b) Soliman. 4. Beethoven. Symphonia eroica. A hangverseny kezdete fél 4 órakor.

**Rákóczy-operetében:** Párisban készíttatja Armand Liorat és Albert Fonteny magyar operett librettót írtak, s a darab Chassaigne zenéjével vasárnap került először színe a Bouffes Parisiennesben. Az operetta nem csinált valami nagy hatást. A „Figaró” ezeket írja a darabról: a szövegírók terve, midőn a nagy magyar szabadsághősök, kik véres csatákat vívott népe függetlenségéért, akartak operettelőst faragni, nem volt merészebb, mint Mascariile marquis terve, aki Franciaország történetét madrigálkba akarta foglalni.

Az operette Rákóczyjának nincs más dolga (ebből áll a szöveg), mint hogy Nagy kisasszony, egy árva leány után futkosszon, kit örökre fogadott az osztrák császár és

hercegnőnek nevezett ki. A császár a kisasszonyt egy fiatal főúrhoz, Rosenberghoz erőlteti nőül. De Nagy k. a. ép oly kevéssé szereti Rosenberget, mint Rosenberget őt. Nagy k. a. Rákóczyba szerelmes.

A császárnak azonban engedelmeskedni kell. Megegyezznek tehát abban, hogy színelőző házasságot kötnék, a nászját is csak színelőző lesz s másnap elválnak. De Rosenberg, mint az operettekben történni szokott, szerelmes lesz az egy napra elvett Nagy k. a. ba s nem akar válni. Ekkor kisül, hogy Nagy kisasszony nem egyéb, mint Teké-li, az utolsó magyar király leánya. (!)

Rákóczyban (kit az operetében Ernőnek hívnak) felbuzog a hazafiasság is, elfogja Rosenberget s nevével együtt megszökök Magyarországra.

Itt nagy hadsereg s lelkes nép várja. Elfoglalja Pestet, a nép felismeri Nagyban Tekéli leányát, kikélti Rákóczyt királynak (a kik még most is élnek, ha meg nem haltak). Igaz, Rosenbergnak bele kellett egyezni az elválásba.

Ez a mese, mint látszik elég bolondos. De hát a mai nap ezt már a párisi lapok is fölismerik s mind azt mondják, hogy a mese bolond s igen kedvezőtlenül szólunk a műről, mely a közönségnek sem tetszett. Az operette zenéjében előfordulnak a kurucnóták, sok oszárás, (egy „frisska” is) aztán a Rákóczi- és egy esch induló. A szinpadon a kurucok is fordultak meg kissé pogány egyenruhában.

**Fáy Serena Debreczenben.** Hihetetlen hirt közöl a „Debreczen” tegnapi száma, azt t. i. hogy „Fáy Serena k. a. a bpesti nemzeti színház tagja szerződést ajánlatot küldött Aradi Gerő-nek a debreczeni színház igazgatójának. — Ha igaz lehetne a hír hogy a jeles fiatal művészről elakarná hagyni a fővárost, első sorban Kolozsvár lenne az a város, hol tárt karokkal fogadnák, s a mely város legméltóbb is lenne a kisszony művészetéhez. Nem habozunk, kijelenteni, hogy irigyeink akár melyik vidéki várostól.

## Városi ügyek.

### A kolozsvári törvényhatósági bizottság közgyűlése.

Városunk képviselő testületét péntek f. hó 19-ére s esetleg folytatásul a következő napon mindenkor délután 3 órakor a Városház nagytermében tartandó rendes közgyűlésre hívja meg dr. Haller Károly polgármester.

#### Tárgysorozat:

1. Közigazgatási bizottság jelentése az 1885 év II-ik félévéről.
2. Polgármesteri jelentés a törvényhatóság 1885 évi önkormányzati igazgatásáról.

Előadó: Salamon Antal aljegyző.

3. Tanácsai jelentések és javaslatok:
  - a., a főtéri templom körüli épületek lebontása iránt a róm. kath. egyházzal és mászáras társulattal kötött szerződések;
  - b., a nyugdíj- és temető-alap követelése törlesztési tervzetének módosítása;
  - c., a vashid felszerkezetének terveze:

- d. a katonai főrbhely vételárának viszatérítése:
- e., a szegények asztalánál kiosztott adományok;
- f., az apahidai korcsma és jószág, valamint:

- g., a felső-fülei jószág haszonbérbeadás felett megtartott árverés;
- h., a közgyűlési terem új berendezésével felmerült 249 frt 85 krnyi munkatöbblet tárgyában.

4. Számvevőszék kijelentései:
  - a., a városi Vigadó termeinek;
  - b., az adóvégrehajtási díjaknak és
  - c., az iroda szereknek 1885 évi kezeléséről összeállított számadások felülvizsgálata tárgyában.

Előadó: Szvacsina Géza tanácsos.

5. Kiküldött bizottság jelentése és javaslatok és Barom nevű legelő megnagyobbitása tárgyában.

Előadó: Fekete Pál tanácsos.

6. Arad, Brassó, Hevesmegye, továbbá Győr és Pozsony sz. kir. városok felirata a köztörvényhatósági törvényjavaslat tárgyában, tanács és jogi szakosztály véleményével.

7. Polgármester jelentése az adóhivatali és mezeirendőri pénztárak vizsgálatáról.

8. Javaslat a városi Vigadó kezelésért tiszteletdíj megszavazása iránt.

9. Polgármesteri jelentés Tamási Péter virilis jogosultságáról való lemondásáról.

Előadó: Salamon Antal aljegyző.

## A táviratok rovatja.

**\* Budapest február 17.** A belügyminiszter hivatkozva a semlegességre és a nemzetközi jogra egy szigorú rendeletben megtiltja a Szerbia részére szervezendő magyar legióra az Egyetértés által megindított pénzgyűjtést, valamint a toborzást a legioban való részvételre.

**\* Belgrádban a szerbeket** az osztrák-magyar kormány habozó magatartása feltűnően lehangozta Ausztria-Magyarország iránt. Belgrádban nagyon meg voltának elégedve, ha az

osztrák-magyar külügyi politika vezetője határozott, megfontolt véleménynyel lépne a hatalmak elé Szerbia kárpótlását illetőleg, mint a hogy ezeltől nyolcz évvel gróf Andrássy tette nyíltan és őszintén Berlinben. Itt az osztrák-magyar kormánynak a külügyi politikában tanusitandó hasonló magatartását kondíció sine qua non-nak tekintik Ausztria-Magyarország és Szerbia továbbí jó viszonyára nézve. Ausztria-Magyarország külön barátai ily eljárásban épen nem látnak Ausztria-Magyarország és Oroszország közti háborúra szolgáló okot, melyet nem óhajtanak s provokálni se szeretnének.

**\* Athénből** jelentik, hogy a görög fővárosban az a vélemény van elterjedve, hogy Oroszország mindaddig védelmezni fogja a hellén érdekeket és Görögországot fellegyerkezve lesz, a míg a felszólamlások el nem intéztetnek. Azok a békés tanácsok, melyeket a német nagykövet kormánya nevében itt adott, valóságos rémületet idézett elő. A hirlapok háborút kívánnak. Hir szerint az angol kormány újból felszólította Görögországot, hogy a katonaságot békeállományba helyezze. Használó lépést tett volna a német kormány is.

**\* Konstantinápolyból** jelentik, hogy az orosz kormány e hó 13-áig nem tett pozitív javaslatokat Konstantinápolyban, hanem csak kérdéseket és megjegyzéseket intézett oda, a melyekből kitűnt, hogy ellenzi a bolgár-török kiegyezésnek főképen két pontját. Oroszország azt kívánja, hogy a kiegyezésben ne nevezessék meg Sándor fejedelem, hanem egyszerűen a bolgár fejedelem említtessék, hogy a kiegyezés az utódjára nézve is érvényes legyen. Az orosz kormány továbbá határozottan ellenzi a katonai contingensre vonatkozó határozatokat. Ez utóbbiak eredetileg nem vétettek föl a tervezetbe, hanem úgy bolgár mint török részről később határozták el azoknak felvételét. Oroszország, úgy látszik, kevésbé törődik azokkal a módosításokkal, a melyek a hatalmaknak a bolgár fejedelem kinevezését megerősítő jogaira, továbbá a török-bolgár bizottságok nemzetközi bizottságokká való átalakítására vonatkoznak. Azt hiszik, hogy a kiegyezésnek legelőbb említett két pontját meg kell változtatni. A szerb-bolgár békekötés biztosítotttnak tekinthető. A határigazítás Bregovo mellett valószínűleg Szerbia javára fog elintéztetni. A bolgárok részéről követelt hadi kárpótlás elejtetnek tekinthető.

**\* A bolgár-szerb békekötési tárgyalásokról** ezt írják Bukarestből: A béketárgyalások lassu menetéből helytelen volna azt következtetni, mintha a porta nem óhajtaná komolyan a béke megkötését. A hatalmak különben érelyesen lépnek fel Konstantinápolyban, Belgrádban, Szófiában és Bukarestben, hogy biztosítsák a békekötés mielőbbi létrejöttét. A közbejött akadályok legrosszabb esetben azt eredményeznék, hogy a fegyverszünet lefolyásáig nem volnának elintézve a békeszerződés összes pontjai.

## MINDENFÉLE.

Kolozsvár, február 17.

**— Görgey és — Klapka.** Huszár István orsz. képviselőnél találkoztak — mint a F. L. írja — 37 év után Görgey Arthur és Klapka György, a 48-iki szabadságharcz fővezérei. Akkor találkoztak utoljára, midőn 1849. nyarán Görgey serge levonult Komáromból. Emlekezetes volt e találkozás mindkétjükre, de emlékezetes a magyar nemzetre is. Onvédelmi harcunk gyászos leveretése, a husz éves önkényuralom borzasztó jelenetei az „alkotmányos” átalakulás, jogteladók és nemzeti életünk oly ólom sulyal nehezdedő „fátyol tünregetése” van ahoz a kész-szerításhoz kötve, a mit 37 évvel ezelőtt váltott egy mással a két hadvezér. Ha hamarabb történnik az a kéz-szerítés s Görgey Kossuth és az országgyűlés utasítása szerint hamarabb levonul Komáromból, beh sok másfért történt volna, Görgeyt nem vezette volna bus sorsa a világosi katastropha elé. Vajjon nem jutott-e Klapkának eszébe ez s vajjon nem gondolt-e arra, hogy ő még is rehabilitálta Görgeyt. Az „érdekes találkozás” hős Gyulay Pál és Vadnay Károly készítették elő. Gyulay erről fog írni egy résztlet a jövő „Rományi”-jában. A találkozás ott volt Mikár Zsiga házál ur is, ki már régebben összehozta a két hadvezért szemléltetve a rehabilitacionális kutyabőrön.

**— A képviselőház** a mult hóten szavazta meg 1886-ra az ujoncz-jutalékokat a közös hadseregnek. Mintegy válaszul e „zsi-

bili” hűség nyilvánítására, a napokban két hős lajdnait összevagdalt egy „ezbilit” Aradon. A képviselőház többsége meg van elégedve politikája illeten igazolásával, mert ebből is látszik, hogy mily hős és vitéz tisztikar rendelkezésre bocsátja a szegény magyar fiukat.

**— A márczius 15-iki ünnepély** igen érdekesnek ígérkezik. Gyarmathy Zsigáné fog rajzot írni ez alkalomra, melyet E. Kovács Gyula fog felolvasni.

**— A „Nemzet”** cz. felhivatalos újság megemlékezik, hogy az igazságügyi tárca költségvetésének általános tárgyalása elmaradt, azt mondja, hogy az ellenzék férfiai Pauler miniszter ellen azért hagyta fel a kritikával, mert a miniszternek a képviselőházban való megjelenéséből is meggyőződtek arról, hogy Pauler ur mennyire teljesíti kötelességét. No hát a „Nemzet” nagyon tévedt ez állításában. Az ellenzék szónokait nem vezette az a meggyőződés, hanem igenis a kormánypárti előtt ismeretlen méltányosság-érzet; mely nem engedte, hogy aránytalan harozott provokáljanak egy beteg tehetetlen emberrel szemben.

**— Halálözás.** Czirják Samu polgártársunkat slyos csapás érte. Tíz éves leánykája: Ilona hirtelen elhalt. Az elhunytat szülőin kívül több testvére siratja.

**— A szét-pétértvári szláv-egyesület** 400 rubel ösztöndíjat alapított azon magyarországi tanuló ifjak számára, kik kötelezik magukat, hogy egyetemi tanulmányaikat valamely oroszországi egyetemen fogják bevégezni. Ha az ilyen machinatot elnézi, a közköztáti miniszter, akkor csakugyan nem tudjuk megérteni, hogy volt képes panaszkodni Trefort miniszter a protestáns magyar ifjakra, kik valamely német vagy hollandi egyetemen végzik a theológiát. Jól jegyzi meg ez ömínus ügyre vonatkozólag egy vidéki lap, hogy ilyesmi csak nálunk történhetik.

**— A protekció.** Arad város nemrég a 3-ik állatorvosi állomásra megválasztott egy Kovács Ferencz nevű egyént Liphay miniszteri tanácsos ajánlatára és csak is az ő protekciójára. Aaztán megis jártak vele. Alig ment Aradra, olyan dolgokat mivolt, hogy valóságos botrány volt. Napestig ivott, dolgát nem végezte, s végre a sok ivás elvette az eszt és megőrült. Lám a protekció mit tesz!

**— A tordai dalkör** folyó évi márczius hó 6-án az új megyeház termében felerészben az E. M. K. E. javára zártkörű táncszívalommal egybekötött rendkívüli dal-estélyt rendez. Weress Dénes elnök, Nagy Olivér rend. biz. elnök, Gáspár Balázs titkár.

**— A közbiztonsági építésére** Kolozsvár város tanácsa ma írta ki a pályázatot. Felhívjuk az érdekelteket figyelmét a punk mai számának ide vonatkozó hirdetésére.

**— Tolakodó koldusok** harangolják be egy idő óta városunkat s nemcsak követelődek, de néhol fenyegetőleg is lépnek fel. Így közelebb két uricáládhoz is betolakodott egy erős, izmos, jól táplált s egészen tisztességesen öltözött, 25-30 évesnek látszó ifjú ember s midőn a háziak arra utasították, hogy koldulás helyett dolgozzék, egész fennhangon ismételte követelését alamizsna iránt, mert ugymond a gazdagok kötelesek a szegényt segíteni és hogy öneki is jussa van koldulni, mert munkát hiában kér, nem talál. A vakmerő „koldus” hihetetlen tellegességet is használt volna, ha a háziak nem lettek volna többen. Figyelmeztetjük a közönséget az offle arcuzlatokra; jó lesz előtűk bezárva tartani az ajtót, mert a rendőrség ébersége (?) úgy sem képes megmenteni tőlük.

**— Halálözás.** Alóírottak a sziv legmélyebb fájdalommal tudatják a szerető férj, gondos apa, nagypapa és hű rokon Sztupjár Márton életének 65-ik, boldog házassága 43-ik évében, szélhűdés következtében történt gyászos kimúlát. Hült tetemei f. hó 18-án d. u. 4 órakor fognak az ágost. hitv. szertartás szerint, kül-külsőputéza 48-ik számú háztól az ág. ev. sirkertbe örök nyugalomra kikisértni, mely végítesszésgéttelre rokonok, barátok és ismerősök szomoruan meghívataknak. Kolozsvárt, 1886. február 16-án. Sztupjár Mártonné szül. Baróthi Anna mint özvegy: Sztupjár Eszter férj. Gráf Lőrinczné és gyermekei, Sztupjár Zsuzsa férj. Gál Sándorné és gyermekei, Sztupjár József neje. Papp Mari. Sztupjár István neje: Szabó Ersi és gyermeke. az elhunytanak gyermekei, Sztupjár Samu neje és gyermekei.

**— A rendezési tanács** városok kongressusa e hó 25-én lesz Budapesten. Hazarészünkből eddig képviselőket neveztek: Nagy Enyed, Gyulaféhevár Segesvár, Szászváros, Szászsebes, és Medgyes.

**— A takarékosági rendszer** a mit a kormány követni akar, legutóbb megint gyönyörűsége eredményre vezetett. Az igazságügyminiszter ugyanis elrendelte, hogy a díjokok száma apaszassék. Ennél fogva az Arad megye területén levő járásbíróságoktól a napokban tizenhárom díjokot bocsátottak el. Az aradi törvényszék telek-könyvi osztályából pedig három, úgyhogy azután e miatt a restanóziák rohamosan főlzaporodtak és főlzaporodnak. Az elbocsátott díjokok egy része már 5-10 év óta szolgált, s némelyik most elmehet fát vágni nagy családjaival. De hát hiában, takarékoskodni kell!

**— Elővigyázat — a katonatisztek ellen.** Nagy derűtlenséget kellett tegnapelőtt este — írja az Arad és Vidéke — a kávéházban a színtársulat egyik jeles komikusának ötlete. Néhány órával a katonai merénylőt után, amely a kedélyeket általános izgatottságban tartotta, a kávéházba puska a l lépett be, azon kijelentéssel, hogy a katonai erőszakoskodás ellen-

ben nem árt óvintézkedéseket tenni. És kávéját, puskával a vállán költötte el. — Bizony már majdnem komolyan így kell tennünk.

**— Szászrégenben,** mint nekünk írják egymást érik a műkedvelői előadások. Ez idő szerint épen három műkedvelő társaság tart előadásokat, ebben a kis városban két magyar és egy német. Az egyik magyar társaság csak pár nappal ezelőtt hozta színe a „Falu rozást” e hó 16-án pedig a másik társaság adott elő egy magyar szindarabot, a legközelebi napokban a német társaság fog játszani. Tudósítónk megjegyzi, hogy: „fájdalom egyik sem gondol az E. M. K. Egyetre.” Biz ez elég rossz.

**— Előhalottak statisztikája.** A budapesti orvosegyetben értekezlet volt az elmekörtani statisztika tárgyában. Doktor Schwarcz néhány szomoruan érdekes adatot sorolt fel az elmebetegek statisztikájából. Legtöbb elmebeteg van a Duna és Tisza közti vidéken, legtöbb hylve Erdélyben; nemzetiség szerint legkevesebb elmebeteg van a tótok, horvátok és szerbek, legtöbb a magyarok és németek közt; felekezlet szerint legtöbb a zsidó, aztán protestáns, katolikus, legkevesebb az óhitű: ellenben a hüllyek közt legkevesebb a zsidó, legtöbb a görög keleti és görög kath. Elmebeteg férf és nő körülbelül egyforma számmal van, míg a hüllyek közt több a férfi foglalkozásra nézve legtöbb a földmives férfi és háztartásban foglalkozó nő az örültek közt. — Sajnos adat végül, hogy hazánkban az elmebetegek közül csak 10 százaléka van gyógyintézetben elhelyezve.

**A kolozsvári** ev. ref. főtanoda ifjusága által folyó hó 20-án rendezendő táncszívalommal egybekötött hangverseny műsora: 1. Ilka nyitány, Dapplerlöl: előadja a zenekar. 2. Szózat, Mester K.-tól: Benedek Árpád ur vezetése alatt előadja az énekar. 3. Szavaltat Bartha Imre ur által. 4. Hegedűduett, Beriotól: előadják Benedek Á. és Szabó P. urak. 5. A pástor idyllje, Horváth Gy.-tól: előadja az énekar.

**— Hány ember van Magyarországon?** E kérdésre az Országos Statisztikai Hivatal a népesedési adatok alapján azt a feleletet adja, hogy az 1884-dik év végén Magyarországon (ide értve Horvátországot és Fiumét is) 16.335.686 lélek volt. Különben a népesedési adatok szerint az esketések száma volt 1884. évben 144.416.

A vallást tekintve volt a 144.416 házasság közt: egyező vallású 132.318 pár, vegyesvallású 12.098 pár. Születések: 1884-ik évben született fín 339.084, leány 321.002 együtt 660.086. Az élve és halva születettek közül: törvényes ágyból származott fín 310.831, leány 294.012, együtt 604.843, nem törvényes ágyból származott fín 28.253, leány 26.990 együtt 55.243. Halálözások: Meghalt 1884. évben finemű 232.274, nőnemű 217.347 együtt 449.621. Ezek között volt 4 éven alól fín 124.498, leány 108.880 együtt 233.378,5 éven túl meghalt finemű 107.776, nőnemű 108.477, együtt 216.243. Levonva a születések számából 660.086-ból a haláleseteket 449.621-et, marad szaporodás 1884-re 210.465 lélek.

**— Tarkányi Béla** apátkanonok, a magyar kath. klerus kimagasló alakja tegnap meghalt Egerben. Neve az irodalom nem ismeretlen, több költeménye forog közszájon, s e mellett számos imakönyvek és más hasznos műnek volt írója.

**— Primadonnák és a himlő.** A budapesti népszínház bájos primadonnái az uralkodó himlő-járványtól annyira megijedtek, hogy most sorra beoltatták magukat. Az első, a kik a műtétnek alávetették magukat, Blaha Lujza asszony és Margó Célia k. a. voltak. Blaha Lujza asszony minden baj nélkül tulesett rajta, de Morgó Célia kisasszony nál olyan nagyfokú láz jelentkezett, hogy ágyba kellett feküdnie és néhány napig nem lesz képes föllépni.

**— A játék ördöge.** — Nizzát a következő szomorú eset tartja izgalomban. Egy gazdag külföldi kereskedő, ki néhány nappal ezelőtt Nizza felé utazott, Monacóban rövid időre megszállt, hogy futólag megtekintse az odaváló játékbankot. A csábító aranyhalmoz azonban játékra ösztönözte őt is; de alig ült az asztalhoz, pénzének jelentékeny részét elvesztette. A megmaradt részt átadta nejeének, maga pedig kiment a városba, hogy szórakozzék. A nő, — gondolva, hogy talán visszanyeri az elvesztett pénzt, s ez által férjének örömet szerez — játsznai kezdett. A szerencse azonban neki sem kedvezett, s a megmaradt pénzt szintén elvesztette. Kétségbeesett helyzetéből a halálba menekült: a tengerbe ölte magát, honnan már csak halva fogták ki. A szerencsétlenség a férjet annyira megárazta, hogy haza menve, golyóit röpített agyába.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BARTHA MIKLÓS.

SEGÉDSZERKESZTŐ:

SZOKOLAY KORNÉL.

## NYILTTER.

Hivatkozva azon nyilatkozatra, melyet Gaál Sándor f. év február 9-iki leveltel — két tanu: Kiss Mócsi és Pongrácz Géza előttemzésével ellátva kiadott — én alóírott, fentnevezett Gaál Sándort, szemtelen rágalmozónak, aljas hazugnak és jellemtelennek nyilvánítottam ki.

Kolozsvárt, 1886. febr. 13.

Bárány Manó.

\* Ezen rovat tartalmáért nem vállalunk felelősséget.



## Árlejtési hirdetés

### a közbiztonsági építésére.

Köszvény sz. kir. város tanácsa a városi bizottságnak 8-886. sz. határozata következtében a nagy méltóságú közmunka és közlekedési miniszterium műszaki tanácsa által felülvizsgált és a nagyméltóságú m. k. belügyminiszterium által 66741-885. sz. a jóváhagyott építési tervek és 65021 frt. 61 krban előirányzott költségvetés alapján a közbiztonsági építésére versenytárgyalást hirdet.

Vállalkozni szándékozók (kik csak szakértők és építési ipar vállalatára jogosultsággal bírók lehetnek) felkértek, hogy 5 százalékos bántópenzzel ellátandó zárt ajánlataikat f. évi Március 12-én déli 12 óráig a városház 6 számú hivatal szobájában Szvacsina Géza tanácsos urhoz adják be.

Határidőn túl érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Ajánlatok az összes építkezésre vagy a részletezett munkákra külön is elfogadhatók.

#### A költségvetés részletezése:

##### I. A közbiztonsági épületére.

|                                      |       |      |    |     |
|--------------------------------------|-------|------|----|-----|
| 1., Kőműves és napszámos munka       | 31548 | frt. | 40 | kr. |
| 2., Kőfaragó munka                   | 1547  | "    | 64 | "   |
| 3., Terracotta munka                 | 133   | "    | 50 | "   |
| 4., Pacsal mosódába a márvány asztal | 294   | "    | —  | "   |
| 5., Ács munka                        | 6759  | "    | 89 | "   |
| 6., Asztalos munka                   | 941   | "    | 38 | "   |
| 7., Lakatos munka                    | 3451  | "    | 15 | "   |
| 8., Mázoló munka                     | 530   | "    | 20 | "   |
| 9., Üveges munka                     | 133   | "    | 10 | "   |
| 10., Pléhes munka                    | 1429  | "    | 90 | "   |
| 11., Travers vasak                   | 3880  | "    | 80 | "   |
| 12., Kutak                           | 540   | "    | —  | "   |
| 13., Rézműves munka                  | 60    | "    | —  | "   |
| 14., Súly mérő                       | 250   | "    | —  | "   |

##### II.

#### Víz és ürülék elvezetési munka.

|                                                                         |      |     |    |    |
|-------------------------------------------------------------------------|------|-----|----|----|
| 1., Az összes kőműves és napszámos valamint agyag és vascsövezési munka | 3103 | frt | 45 | kr |
|-------------------------------------------------------------------------|------|-----|----|----|

##### III.

#### Felügyelői laképítésén.

|                                |      |     |    |     |
|--------------------------------|------|-----|----|-----|
| 1., Kőműves és napszámos munka | 5262 | frt | 01 | kr. |
| 2., Kőfaragó munka             | 285  | "   | 74 | "   |
| 3., Ács munka                  | 1443 | "   | 54 | "   |
| 4., Asztalos munka             | 676  | "   | 78 | "   |
| 5., Lakatos munka              | 430  | "   | 10 | "   |
| 6., Mázoló munka               | 139  | "   | —  | "   |
| 7., Üveges munka               | 88   | "   | 80 | "   |
| 8., Öntött vas rácszat         | 33   | "   | 92 | "   |
| 9., Pléhes munka               | 526  | "   | 12 | "   |
| 10., Kemenczék                 | 94   | "   | —  | "   |

##### IV.

#### A szükségsszerű építésén.

|                                |     |     |    |    |
|--------------------------------|-----|-----|----|----|
| 1., Kőműves és napszámos munka | 290 | frt | 40 | kr |
| 2., Ács munka — vasalásokkal   | 227 | "   | 79 | "  |

##### V.

#### Deszka kerítések

|                           |        |     |    |    |
|---------------------------|--------|-----|----|----|
| 1., Ácsmunka vasalásokkal | 820    | frt | —  |    |
| Összesen                  | 65,021 | frt | 61 | kr |

Az építkezésre vonatkozó tervek, költségvetések és árlejtési feltételek időközben, a városi építészeti irodában naponta d. e. 9-12 és délután 3-5 óráig megtekinthetők.

Köszvény sz. kir. város tanácsának 1886 évi Február 12-én tartott üléséből.

Dr. HALLER KÁROLY

polgármester.

75 (1-3)

Sz. 2088-886.

Másolat.

## Árlejtési hirdetés.

A bonczhidai—m. kályáni uton szükséges átereszek munkálatai t. hó 23-án d. e. 11 órakor a megyeházánál tartandó versenytárgyaláson a legutányosabb ajánlkozóknak fog kiadni.

Előirányzott ár 1495 frt 13 kr

Vállalkozni szándékozók felhivatnak, hogy az előirányzott ártól számított 5 százalékos bántópenzzel ellátott írásbeli ajánlataikat az írt időre hozzám adják be.

Költségvetés, terv és feltételek az aljegyzői irodában addig is megtekinthetők.

Köszmegye alispánjától

Köszvárt, 1886. Február 14-én.

GYARMATHY MIKLOS m. p.

76 (1-3)

alispán

**Kincsem 1 sorsjegy 10**

**Sorsjegy 11 csak 10**

**Főnyeremény készpénzben**

**50.000 ft**

**10.000 ft, 5000 ft 20% lev. 4788 pénznyeremény.**

**A magyar lovar-egylet sorsjegy-irodája: Budapest, vaczi-utca 6. sz.**

74. (1-5.)

## HIRDETMEY.

Gőz-fűrészmű, építési, asztalosm

PARQUET GYÁRA.

KRAMER C. G. és TÁRSAI

BESZTERCZÉN.

Ajanlja áru raktárát, melyben fűrészelt tölgyfa anyag, amerikai frics-talajok, ugyisintén kész ajtók és ablakok léteznek.

A gyár minden szükségletet olcsó ár mellett a legrövidebb idő alatt teljesíthet.

Sz. 302.—1886.  
tan.

## Hirdetmény.

Nagy-Enyed város „Nemzeti Szálloda”  
című

**vendéglője**

f. év április 24-étől 3 évre

f. é. mártius 5-én d. e. 10 órakor

a városi tanács termében tartandó árverezésen

**haszonbérbe**

fog adadni.

Az árverezési feltételek a hivatalos órákban a városi irodában megtekinthetők.

Nagy-Enyed városi tanácsától 1886. február 12-én.

KOVÁCS GYULA,  
polgármester.

73. (2-3.)

Pénz küldemények, valamint levélbeli megkeresések Polcz Alberthez intézendők Köszvárt

# A „PESTI MAGYAR KERESKEDELMI-BANK” BUDAPEST.

Alapított 1842-ben.

Részvénytőke 5,000,000 frt.

### Jelzálogkölesön osztálya.

Kölesönök ad, 1000 frttól a legmagasabb összegig minden a magyar korona területén fekvő ingatlanokra u. m. minen földbirtokra, épülföldben levő és kész házakra, úgy egyeseknek, mint testületeknek.

A kölesönök törlesztése 39 év alatt évenkénti 6 és egyenlő 0/10 félévi részletekben történik, vagy rövidebb idő alatt nagyobb törlesztési százalékban.

A kölesönök magassága a becsléseknek rendszerint egyharmadig legfeljebb fele értékig adatik.

A kölesönök kieszakozása czéljából az alábbi okmányok beküldendők:

#### FÖLDBIRTOKNÁL:

1. legújabb keletű telekkönyvi kivonat;
2. a catasteri birtok;
3. az állami és községi adókról szóló adókönyv;
4. egyéb terhek, pl. kegyuri jogok, folyam szabályozási és gátfenntartási illetékek kimutatása;
5. a gazdasági épületeknek tűzkár elleni biztosításáról szóló bázisok.

#### ÉPÍTENDŐ vagy ÉPÜLŐ földben levő házaknál:

1. a legújabb keletű telekkönyvi kivonat;
2. az építési terv;
3. a költségvetés;
4. az építési engedély;
5. a tervezett bérjövdelemnek összeállítás.

Minden kölesön iránti kérvényhez esetről esetre meghatározandó becselési díj lesz csatolandó, mit a bank képviselője utján fog az ügyfelekkel közölni.

Különös előnyére szolgál a t. vevő közönségnek az is, hogy a részletfizetéseket nálam teljesíthetik s ez által is jelentékeny postaköltség takarítható meg.

Erdélyrészi képviselő Polcz Albertnél Köszvárt.

Pénz küldemények, valamint levélbeli megkeresések Polcz Alberthez intézendők Köszvárt.

Nyomatott Magyar Mihály könyvnyomdájában Köszvárt, belközép-utca 33. sz. a.